

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MOU-P1A1P-052

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

Arkusz I

ARKUSZ I

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ

ROK 2005

Czas pracy 170 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 15 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora.
5. Błędne zapisy przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Możesz korzystać ze słowników językowych.
8. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **70 punktów**

Życzymy powodzenia!

21 za część 1
49 za część 2

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

tylko
OKE Kraków,
OKE Wrocław

--	--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Część I – ROZUMIENIE CZYTANEGO TEKSTU

**Прочитай уважно уривок статті Миколи Ільницького *Поети “Молодої музи”*.
Дай відповіді на поставленні питання.**

Поети “Молодої музи”

1. Хто ж були ці “молодомузівці”, “молодомузці” чи “музаки”, як вони себе самі називали, що зблиснули на обрії української літератури на початку століття?.. Назвемо їх імена – Михайло Яцків, Петро Карманський, Василь Пачовський, Богдан Лепкий, Степан Чарнецький, Володимир Бирчак, Сидір Твердохліб, Остап Луцький... Близьким до цієї групи був юний тоді Михайло Рудницький, що під її крилом починав свою літературну діяльність.
2. Утім “Молода муза” не була організацією, яка веде облік своїх членів чи має розроблений статут і програму. Це був радше клуб літераторів, до якого тяжіло чимало молоді, що працювала в різних галузях мистецтва: композитор Станіслав Людкевич, скульптор Михайло Паращук, живописець Іван Северин, скрипаль і маляр Іван Косинин, фейлетоніст Осип Шпитко...
3. Були серед них чи, радше, коло них богемісти, “митці життя”, талант яких більше розкривався в розмовах, ніж у творах... Треба врахувати, що “молодомузівці” не мали не те що якогось приміщення, де могли б збиратися, обговорювати свої творчі та видавничі плани, а й навіть домівки в жодного з них не було, куди він міг би запросити своїх однодумців. То й не дивно – гурток “Молодої музи” становила молодь, вихідці з сіл та провінційних містечок. Галичани, вчорашні випускники університетів або ті, що його не закінчили, канцеляристи, вчителі гімназій чи “вільні художники”...
4. Олімпом “Молодої музи” була кав’ярня, напише пізніше наймолодший її учасник М. Рудницький, процитувавши при цьому слова якогось авторитета, що мовляв, колись пророки промовляли по горах, а тепер – по кав’ярнях. Кав’ярня “молодомузівців” – “Монополь”. Місце було зручне з усіх боків. По-перше, щоб зайти сюди, треба було мати якийсь гріш на склянку кави. По-друге, тут були свіжі газети й журнали. По-третє, сюди сходилася різна публіка, з якою можна було подискутувати. Пожвавлення приносив приїзд до Львова Богдана Лепкого, якого називали “професором”. Лепкий мав виклади в Краківському університеті, але професором став далеко пізніше, уже в 20-ті роки, а поки що його заробіток був доволі скромним; щоб прогодувати родину йому доводилося бігати від університету до гімназії св. Анни та св. Яцека... На творчість лишалися вечірні та нічні години. (...).
5. Про що точилися розмови у кав’ярні? На основі спогадів учасників групи можемо уявити атмосферу палких дискусій і суперечок. (Її художньо “реконструював” у романі *Шрами на скалі* Р. Іваничук). Б. Лепкий, приїхавши із Кракова, розповідає про тамтешні новини – твори С. Пишибишевського, С. Жеромського, К. Тетмаєра, розповідає цікаво, вносячи в обстановку домашнє тепло й затишок. Остап Луцький намагається вдихнути ентузіазм в душі колег, які стурбовані тим, що галицьке громадянство їх не сприймає і не розуміє, Сидір Твердохліб носить з планами видань перекладів творів “молодомузівців” іншими мовами, а практичний Володимир Бирчак своїм тверезим підходом до видавничих та фінансових справ

спускає поетів з містичного неба на грішну, але реальну землю. Василь Пачовський безжурний, але певний свого покликання, кепкує з італійської екзотики Петра Карманського, а Яцків, у натурі якого тверезий селянський глузд з нахилом до іронії поєднаний з химерністю, вражає обізнаністю з новими європейськими іменами, ідеями, течіями. І всі прагнуть оновити українське мистецтво, кожний воліє творити для вічності.

6. Та чи не найважливішими для них були майже щоденні зустрічі та розмови з Іваном Франком. Щоб передати атмосферу цього спілкування, наведу уривок зі спогадів П. Карманського: “Приходив кожного дня під вечір до нашої скромної кав’ярні “Монополь” незаметно, безшумно, немовби соромився, що важиться в своєму одязі засісти при одному столі з охайно одягнутими многонадійними паничами, якими ми намагалися (“молоде – дурне”) бути. Випивав свою склянку чаю, виймав з кишені в камізолі срібну монету й бавився нею. І ждав на нагоду побавитися з нами, молодими. Та приходилося, звичайно, ждати без успіху. Нам зашивалися роти в його товаристві, бо ми добре знали гостроту його язика та великі відомості, з якими ні один з нас не міг суперничати. – Говоріть що! – врешті відзивався Франко, якому хотілося поговорити й забути про те, що після цілоденної мозольної праці в Тов[аристві] ім. Т. Шевченка дожидає його не менш важка робота дома. Він же не дурно таскав під пахвою цілий оберемок всіляких рукописів і коректи! І хтось з сміливіших важився заговорити. Він слухав і ждав. Та коли приловив співрозмовника на якій фразі, що йому не подобалася, не втерпів, щоб не пришпилити його звичайним “дурниці говорите”. І аж тоді розв’язувалася його губа. Ми довідувалися чимало такого, чого були б не вчитали ні в одній книжці, ані не вчули від нікого із сучасних”.
7. Що ж являла собою “Молода муза” як мистецьке явище? У жартівливому вислові М. Рудницького, що “молодомузівці” схожі були на молоде подружжя, яке постійно сперечається, але жити одне без одного не може, є глибший сенс. “Молодомузівців” об’єднувало щось більше, ніж товариські стосунки молодих літераторів, художників, музикантів, що сходились до кав’ярні на площі Бернардинів поговорити про мистецькі проблеми. Їх об’єднувало прагнення шукати в мистецтві нових шляхів, визволитися від побутового етнографізму і включитися в річище загальноєвропейського культурного розвитку. Початком цієї групи як мистецької течії можна вважати появу в 1906 році журналу «Світ» (...). Сама ж «Молода муза» була створена роком пізніше - 1907 р. (...).
8. “Молода муза” існувала недовго – від 1907 року до першої світової війни, отже якихось сім-вісім років. Але вона вписала свою сторінку в історію української літератури, була певним етапом на шляху її дальшого розвитку. (...) Роль цієї групи в нашій літературі відома. Вона мала вплив навіть на Тичину. Але її світогляд був песимістичний – його можна б окреслити, як ляк перед життям. Не скрізь, не в усіх творах, але саме найкращі твори “молодомузівців” були органічно зрослі з тим почуванням. Та хоч би як трактувати вплив “Молодої музи” на дальший розвиток української літератури, її не можна викинути з історії нашої культури як не можна викинути “Української хати”, авангардизму 20-х років, Празької школи української поезії 30-х р. чи нью-йоркської групи років шістдесятих... Бо тоді випадають ланки художнього розвитку, обриваються єдність і цілісність процесу. «Молодомузівці» вписали свою сторінку в історію української літератури.

ЗАВДАННЯ

Уважно ознайомся з текстом. Своїми словами дай відповідь на всі запитання, цитуючи лише там, де це вказується як бажане.

Завдання 1. (2 пункти)

З 1 абзацу випиши слова, що є синонімами з поняттям „молодомузівці”:

.....
.....

Завдання 2. (1 пункт)

Що таке „Молода муза?” Вибери одне з нижчеподаних формулювань:

- а) історичне товариство, зайняте дослідженням всесвітньої культури,
- б) літературна організація зі своїми статутом та програмою,
- в) клуб літераторів, навколо якого гуртувалась українська творча інтелігенція,
- г) політична організація, що діяла в Галичині на початку ХХ ст.

Завдання 3. (2 пункти)

На основі 4 і 5 абзаців напиши у кількох реченнях, яку роль у зустрічах з “молодомузівцями” відігравав Богдан Лепкий:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Завдання 4. (1 пункт)

Наведи цитату з абзацу 5, в якій йде мова про творчі прагнення “молодомузівців”:

.....
.....

Завдання 5. (1 пункт)

Яка подія вважається початком “Молодої музи” як мистецької течії?

.....
.....
.....

Завдання 6. (1 пункт)

М. Ільницький пише про час існування угруповання “Молода муза”. Вибери правильну відповідь:

- а) між двома світовими війнами,
- б) від 1907 р. до першої світової війни,
- в) від Жовтневої революції до другої світової війни.

Завдання 7. (3 пункти)

Поясни фразеологічні вислови, що виступають у тексті *Поети “Молодої музи”*:

- розв’язати губи -

.....

- зашиваються роти -

.....

- гострий на язик -

.....

Завдання 8. (1 пункт)

Зазнач одну правильну відповідь, яка вказує, хто належав до представників “Молодої музи”:

- а) Богдан Лепкий, Іван Франко, Володимир Бирчак, Леся Українка.
- б) Сидір Твердохліб, Петро Карманський, Стефан Жеромський, Казімеж Тетмаєр,
- в) Остап Луцький, Михайло Коцюбинський, Михайло Яцків,
- г) Богдан Лепкий, Степан Чарнецький, Василь Пачовський, Петро Карманський.

Завдання 9. (2 пункти)

У 7 абзаці критик зупиняється на тому, що являла собою “Молода муза” як мистецьке явище. Подай два чинники, які об’єднували членів даного угруповання:

.....

.....

Завдання 10. (1 пункт)

На основі 4 абзацу аргументуй, чому “молодомузівці” обрали місцем своїх зустрічей саме кав’ярню “Монополь”?:

.....

.....

Завдання 11. (1 пункт)

У котрому абзаці пишеться про те, на які теми дискутували “молодомузівці”?

.....

Завдання 12. (2 пункти)

Творчість “Молодої музи” вирізнялась наступними рисами... Розвиваючи цю думку, підбери дві правильні відповіді:

- а) відмежовувалась від народних традицій,
- б) проголошувала культ поезії як краси,
- в) віддзеркалювала загалом оптимістичний світогляд поетів,
- г) впроваджувала в літературний обіг нові західноєвропейські віяння,
- д) відображувала політичне і громадське буття України початку ХХ ст.

Завдання 13. (3 пункти)

Стаття *Поети “Молодої музи”* закінчується ствердженням: “Молодомузівці “вписали свою сторінку в історію української літератури”. Як ти оцінюєш роль даної мистецької групи в розвитку українського письменства? Вислови власні міркування з цього приводу:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ча́сть II – писание własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.

W tej części znajdują się dwa tematy. Wybierz jeden i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl.

Тема 1: Проаналізуй поезію *Задивляюсь у твої зіниці...* та *Де зараз ви, кати мого народу?..* Василя Симоненка, розкриваючи багатогранність почуттів ліричного героя до своєї Батьківщини.

Василь Симоненко

* * *

Задивляюсь у твої зіниці,
Голубі й тривожні, ніби рань.
Крешуть з них червоні блискавиці
Революції, бунтів і повстань.

Україно! Ти для мене – диво!
І нехай пливе за роком рік,
Буду, мамо горда і вродлива,
З тебе чудуватися повік.

Ради тебе перли в душі сію,
Ради тебе мислю і творю –
Хай мовчать Америки й Росії,
Коли я з тобою говорю!

Одійдіте, недруги лукаві!
Друзі, зачекайте на путі!
Маю я святе синівське право
З матір'ю побуть на самоті.

Рідко, нене, згадую про тебе,
Дні занадто куці та малі, –
Ще не всі чорти живуть на небі,
Ходить їх до біса по землі.

Бачиш, з ними щогодини б'юся,
Чуєш – битви споконвічний грюк!
Як же я без друзів обійдуся,
Без лобів їх, без очей і рук?

Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...
Гримотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

Хай палають хмари бурякові,
Хай сичать образи – все одно
Я проллюся крапелькою крові
На твоє священне знамено!

* * *

Де зараз ви, кати мого народу?
Де велич ваша, сила ваша де?
На ясні зорі і на тихі води
Вже чорна ваша злоба не впаде.

Народ росте, і множитья, і діє
Без ваших нагаїв і палаша.
Під сонцем вічності древніє й молодіє
Його жорстока й лагідна душа.

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й прибуду
І орди завойовників-заброд!

Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його волячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!

Тема 2: **На основі наведеного фрагменту, докажи, що повість Михайла Коцюбинського *Тіні забутих предків* – це гімн природі Карпат, чистоті людських взаємин і почуттів.**

Михайло Коцюбинський

Тіні забутих предків

«Іван був дев'ятнадцятою дитиною у гуцульській родині Палійчуків». Ще дитиною він відрізнявся від інших: «...дивився на неню таким глибоким, старече розумним зором, що мати в тривозі одвертала од нього очі». Ті очі ніби бачили щось приховане від інших: «Дивиться перед себе, а бачить якесь далеке і не відоме нікому...» Він ішов у гори, у ліс, де йому було затишно, де усе було зрозуміле й рідне. Світ здавався йому казкою, «повною чудес, таємничою, цікавою і страшною». Знання про світ природи і світ людини швидко стали йому доступні й зрозумілі: «Іван умів знаходити помічне зілля..., знав, що на світі панує нечиста сила, що в лісах повно лісовиків...».

Іван грав на сопілці, але ті звичайні пісні не задовольняли його - у ньому жили інші мелодії, «неясні і невловимі». Це була чарівна музика рідної природи. У лісі знайшов те, чого шукав.

«Вдома, в родині, Іван часто був свідком неспокою і горя. Стара ворожнеча існувала між родом Палійчуків, до якого належав Іван, і родом Гутенюків. Ніхто вже не міг точно пригадати, звідки пішла ворожнеча, але й досі всі кипіли злістю й завзяттям.

Одного разу, повертаючись з храму, два ворогуючі роди зустрілись і сталася бійка. Коли Іван побачив, як упав його батько, «як підтята смерека», кинувся у бійку. В запалі бійки вдарив дівча, «що тряслось з жаху». Іван здогадався, що це «Гутенюкова дівка»... Дівчинка пригощає його цукеркою. «Тепер вони вже сиділи рядочком, забувши про вереск бійки...а вона оповідала йому, що зветься Марічка, що пасе вівці... а погляд

її чорних матових очей м'яко поринав у Іванове серце...».

Після бійки помер батько Івана, старий Палійчук. Але в пам'яті Івана не смерть батька жила, а зустріч із дівчинкою, що, скривджена ним безвинно, «повним довір'я рухом» дала йому половинку цукерки. Іванові дуже хотілося знову побачити Марічку. І він зустрівся з нею, коли пас корови. Відтак вони зустрічалися щоразу і це була їхня таємниця. «Білі ярки дивились... як качались по мхах двоє дітей, дзвонячи в тиші молодим сміхом.» Так росли вони серед потоків і лісів, чисті і наївні. Але дитинство минуло, Іван «був уже легінь, стрункий і міцний. Марічка теж вже готова була віддатись... Вони сходились коло церкви або десь в лісі, щоб стариня не знала, як кохаються діти ворожих родів. Марічка любила, коли він грав на флюярі. Задуманий все, встромляв очі кудись поза гори, неначе видів, чого не бачили другі, прикладав мережану дудку до повних уст, і чудна пісня, якої ніхто не грав, тихо спадала на зелену отаву царинок...». І здавалося їм, що серед цього зелено - блакитного світу лише вони двоє. «Марічка обзивалась на гру флюяри, як самичка до дикого голуба - співанками. Вона їх знала безліч. Вони, здається, гойдалися з нею ще у колисці, хлюпались у купелі, родились у її грудях, як сходять квітки самосійні по сіножатах, як смереки ростуть по горах...». Поезія Іванових мелодій спліталася з летючими віршами Маріччиних коломийок. Вони покохали один одного. «...Жадна нечиста думка не засмітила їх серця».

Марічка часто питала, чи будуть вони у парі назавжди, адже їхні сім'ї ніколи цього не дозволять. Іван запевняв, що й питати родичів не буде, бо Марічка мусить бути його.

Однак усе складалось не так, як гадав Іван. Газдівство його руйнувалося, і треба було йти в найми. «Мушу йти в полонину, Марічко,- сумував він заздалегідь». Марічка покійно погоджувалась, хоч їй було дуже сумно. І той сум виливала у співанках:

Ізгадай мні, мій миленький,
Два рази на днину.
А я тебе ізгадаю
Сім раз на годину.

Він слухав її пісні і думав, що вона засіяла співанками своїми і ліси, і гори, і полонини. Увесь світ навколо нього бринить її піснями. «Але прийде пора, він поверне до неї, і вона знов позбирає співанки, щоб було одбуть чим весілля...»

На полонині «Іван за день стомлюється, але уві сні приходиться до нього Марічка. Та серце його неспокійне: обсіли його сумні думи, важкі сні, у яких йому ніяк не зустрітися з Марічкою». Одного разу він почув голос Марічки: «Іва-а!» і побіг туди, звідки він чувся... Недаремно Іван поспішав з полонини: він не застав Марічки живою - вона загинула під час повені. Іван цьому не повірив. Він гадав, що Гутенюки зізналися про їхнє кохання й заховали від нього Марічку ... Великий жаль охопив Івана, він зненавидів ріку, затуляв вуха, аби не чути її зрадливого шуму, «що прийняв в себе останнє дихання його Марічки». Він блукав горами, не тямлячи себе від туги. «Потому щез - люди гадали, що він загинув з великого жалю», дівчата навіть пісню склали про їхнє з Марічкою кохання.

Іван з туги "сім літ" десь пропадав, потім повернувся і одружився з Палагнуою, дівчиною з багатого роду, бо «*треба ж було газдувати*». Але життя не склалося, бо Іван ніколи не забував свою кохану і сумував за нею.

На Святий вечір Іван був завжди у дивнім настрою. Наче переповнений чимсь таємничим і священним, він все робив поважно, наче Службу Божу служив... І коли так моливсь, був певний, що за плечима у нього плаче Марічка, а душі нагло померлих невидиме сідають на лави...» Так йшло життя... Коли Палагна зрадила Івана з Юрою, він не хотів бійки, помсти, просто відійшов... «Блукав без мети, ... нарешті згадав, що на сім місці взяла колись Марічку вода. Тоді вже згадки самі почали зринати одна по

одній, наливати порожні груди». Він знову чув голос Марічки, її співаночки, бачив її миле обличчя, згадував щирю ласкавість і туга знову охоплювала його серце. «...Вже його зірка ледве тримається в небі, готова скотитись. Бо що наше життя? Як блиск на небі, як черешневий цвіт... нетривке й дочасне».

Одного разу Івана обудила Марічка ...«Він глянув на неї і анітрошки не здивувався. Добре, що Марічка нарешті прийшла». Вони йшли, не знаючи куди, і все згадували минуле і все ті згадки були про їхнє кохання... першу зустріч, дитячі забави, холодні купелі у потоках, співанки і страхи, гарячі обійми і муку розлуки - всі ті милі дрібнички, що гріли серце»... «Свідомість його двоїлась. Чув, що коло його Марічка, і знав, що Марічки нема на світі, що се хтось інший веде його у безвісті, щоб там загубити. А проте йому добре було, він йшов за її сміхом, за її щебетанням дівочим, не боячись нічого, легкий і щасливий, яким був колись».

... «Сумно повістувала трембіта горам про смерть.»

... На лаві лежало тіло Івана з обличчям, на якому «усе ще грала загадкова усмішка смерті».

BRUDNOPIS